

Maandag 07 december 1914 – ochtendeditie

Begrafenis geïnterneerden.

Zaterdagmiddag heeft op de rooms katholieke begraafplaats te Soesterburg met militaire eer de teraardebestelling plaats gehad van 8 geïnterneerde Belgen, die bij het verzet in het kamp te Zeist donderdag gedood waren. In de ochtend had een deputatie van de Belgische geïnterneerden, 6 man uit iedere barak, gedefileerd, daarna werd een korte lijkdienst gehouden door de Belgische aalmoezenier. De stoet bestond uit een detachement geleide met omfloerste trommel, onder commando van Luitenant Valkhof, vier lijkkoetsen met elk 2 kisten, bedekt met kransen van Belgische officieren en soldaten, een palmtak van Hollandse officieren en een krans van de ouders van een der doden.

In de stoet volgden zeer vele Belgische officieren, de deputatie van de Belgische geïnterneerden en enige Hollandse officieren. Op het kerkhof werden de kisten in een gemeenschappelijk graf gedragen door Hollandse soldaten. De beaarding geschiedde door 2 Belgische geestelijken en de pastoor van Soesterberg.

Van Franse zijde.

De Franse legatie te 's Gravenhage heeft de volgende berichten omtrent de krijgsverrichtingen op het westelijk front ontvangen:

De 4^e december hebben wij ten noorden van de Leie vorderingen gemaakt. Onze infanterie, die bij het aanbreken van de dag een aanval deed, heeft twee linies van Duitse loopgraven veroverd. Het gehucht Woldendrift is in onze handen gebleven. Wij hebben verder aan de vijand voor Poesle een veerhuis ontnomen, dat sedert een maand heftig betwist werd.

Ten zuiden van Ieper hebben wij tenslotte 150 meter terrein gewonnen. De vijand heeft door een hevige aanval van zware

artillerie getracht ons te dwingen het veroverde terrein te ontruimen. Het is hem echter niet gelukt.

Van Duitse zijde.

Het Duitse gezantschap te 's Gravenhage geeft kennis van de volgende verklaring van de generale staf:

Het uit Rome gemelde bericht, dat de Fransen bij Ieper een geheel Duits vliegerkorps gevangen genomen hebben, is evenmin waar als het Londense bericht, dat vliegers bommen op de fabriek van Krupp geworpen hebben.

Uit België.

In ons zondagochtenblad kan men onder de telegrammen een tegenspraak van Duitse zijde lezen van het bericht, dat het Duitse bestuur in Brussel 10 F heft van elke zak meel, door het Comité national de secours ingevoerd. Een landgenoot, zojuist uit Brussel teruggekeerd, deelt ons de juiste toedracht der zaak mee. Bedoelde heffing gaat namelijk van het Brussels gemeentebestuur uit, dat in de laatste tijd het meel voor 40 frank in plaats van 30 frank per zak verkoopt. Ter compensatie is de bakkers het recht verleend, 40 centiemen te vragen voor het brood, dat vroeger 32 centiemen kostte; en 20 centiemen voor de kleine broodjes, waarvoor men tot vóór kort 16 centiemen betaalde. De gelden, uit de opslag van 10 frank per zak meel verkregen, worden gestort in het fonds voor voeding van noodlijdenden.

Het Duitse bestuur in België deelt mee, dat de scheepvaart weer kan worden uitgeoefend op de volgende Belgische waterwegen:

1. De Maas van de Nederlandse grens tot Namen;
2. Het verbindingskanaal van Luik naar Antwerpen, alsmede het zijkanaal over Turnhout;
3. Het kanaal van Brussel naar de Schelde;

4. Het kanaal van Leuven naar de Schelde;
5. Het kanaal van Charleroi naar Brussel;
6. De Dender van Aalst tot Dendermonde;
7. Het kanaal Gent-Terneuzen;
8. Het kanaal Gent-Oostende;
9. Het kanaal Brugge-Zeebrugge;
10. De Schelde van Dendermonde tot de Nederlandse grens.

Passierscheine voor de vaart op deze waterwegen zijn te verkrijgen te Brussel en Antwerpen.

De Duitsers in Frankrijk en België.

Parijs, 6 december. Officiële kennisgeving van gisteravond elf uur:

Op het front in België heerst dezelfde bedrijvigheid als de vorige dag. Wij hebben onze stelling ten noorden van het veerhuis (aan de IJzer), die wij vrijdag hadden bezet, bevestigd.

Op het overige gedeelte van het front is niets belangrijks gebeurd.

Parijs, 6 december. Officiële kennisgeving van vanmiddag drie uur:

Op het front in België, niet ver van het veerhuis, waarvan de inname door onze troepen is gemeld, heeft onze zware artillerie een Duits blokhuis vernietigd. De vijand heeft tevergeefs getracht ons Woldendrift weer te ontnemen.

Berlijn, 6 december. Officieel. In het buitenland verspreide berichten over achterwaartse bewegingen der Duitse troepen aan het IJzerkanaal zijn onjuist.

Engeland en de onzijdigheid van België.

Londen, 6 december. In verband met de beweringen dat Engeland een schending van de Belgische onzijdigheid zou hebben beoogd, maakt het Engelse ministerie van buitenlandse zaken het verslag van

een gesprek met de Belgische gezant te Londen op 7 april 1913 openbaar. Minister Grey seinde de Engelse gezant te Brussel die dag: "In een onderhoud met de Belgische gezant heb ik vandaag gezegd dat mij was medegedeeld dat er in België bezorgdheid heerste dat wij de eersten zouden zijn om België's onzijdigheid te schenden. De gezant deelde mij toen mee dat er van Engelse zijde gesproken was over een landing van Engelse troepen in België met het oog op een mogelijke doormars van Duitse troepen door België naar Frankrijk. Ik zegde hierop: ik ben er zeker van dat die (de Duitse) regering de eerste zal wezen om België's onzijdigheid te schenden; ik geloof niet dat ooit een Engelse regering de eerste zou zijn om zulks te doen. De openbare mening hier in Engeland zou daar ook nooit in toestemmen.

Zowel in het geval van België als van andere onzijdige staten verlangden wij dat hun onzijdigheid zou worden geëerbiedigd en zolang die niet werd geschonden door enige andere mogendheid, zouden wij zeker geen troepen naar hun gebied zenden, want een schending van de onzijdigheid van België door ons, zou voor Duitsland een rechtvaardiging zijn om er ook troepen heen te zenden.

De Duitsers in Frankrijk en België.

Berlijn, 5 december. Over Genève wordt aan het Berliner Tageblatt gemeld: De militaire toestand wordt door de Franse bladen in die zin beoordeeld, dat men staat voor grote gebeurtenissen over het gehele front. De Duitsers schijnen ondanks alle moeilijkheden hun operaties tegen de kuststreek te willen voortzetten. Van alle zijden ingekomen berichten bevestigen de zendingen van grote versterkingen en samentrekking van sterke troepenmachten ten zuiden van Oostende.

Maandag 07 december 1914 – avondeditie

Briefwisseling met Gent en Oost-Vlaanderen.

De consul der Nederlanden voor Oost-Vlaanderen verzoekt ons het volgende bekend te maken:

Tengevolge van de niet nakoming van de gestelde voorwaarden op de briefwisseling, zijn van de dagpost van 4 dezer 113 brieven door de censuur vernietigd moeten worden.

Wij herhalen:

Dat de particulieren en geïnterneerde militairen niet anders dan briefkaarten mogen gebruiken, welke als zodanig (zonder enveloppe) moeten verzonden worden;

Dat voor de handelszaken brieven in open enveloppe of briefkaarten gebruikt moeten worden;

Dat men zich volstrekt te onthouden heeft van politieke en militaire beschouwingen;

Dat de nakoming dezer voorwaarden aan een strenge censuur van het consulaat en van de Duitse overheid onderworpen is;

Dat alle correspondentie geadresseerd moet zijn als volgt:

Consul Kuyk, poste restante Sas van Gent, met vermelding op de adreszijde ook van naam en adres van de bestemming. Het publiek dient de behandeling door het consulaat van de reeds ver over de 1000 brieven en kaarten per dag in de hand te werken, in plaats van die te bemoeilijken en straks onmogelijk te maken.

Verkeer met België.

De passagiersboot Eugenie van Antwerpen naar Rotterdam, die bij fort Marie zaterdag door de Duitsers was aangehouden, is gisteren te Hansweert binnengekomen. De boot is geheel doorzocht. Met de

Telegraaf III van dezelfde onderneming kwamen gisteren veel Belgen mee, van wie de passen binnenkort zouden vervallen zijn.

Verbinding met Antwerpen.

Ook de stoomtramverbinding Breda-Antwerpen is sedert zaterdagmorgen verbroken. Zonder enige voorafgaande waarschuwing hebben de Duitsers het tramverkeer op Belgisch gebied stop gezet, zodat de trams van Breda slechts tot aan de grens rijden. Het is nog niet bekend, wanneer de dienst in België weer hervat zal kunnen worden.

Reizen in België.

Men deelt ons mee, dat Nederlanders, die thans door België wenschen te reizen, zich zo spoedig mogelijk na aankomst daar te lande tot een Nederlands consulaire ambtenaar moeten wenden ten einde de op het paspoort geplakte foto van het consulaire stempel te doen voorzien en de handtekening van de rechthebbende te doen legaliseren.

Bovendien moet de consulaire ambtenaar een verklaring op het paspoort plaatsen nopens de betrouwbaarheid van de rechthebbende, zodat aan iedereen wordt aangeraden zich vóór zijn vertrek naar België te voorzien van een bewijs van goed gedrag afgegeven door de politie van zijn woonplaats.

Intussen wordt het reizen in België, tenzij men een dringende reden heeft, nog steeds afgeraden.

's Gravenhage. Belgische vluchtelingen.

De vluchtelingen, die verblijf hielden in het Circus te Scheveningen en een gedeelte van hen, die in het Bestedelinghuis aan het Westeinde waren ondergebracht, zijn hedenochtend per extra staatsspoortrein naar hun nieuwe verblijfplaats, het regeringsvluchtelingenkamp te Nunspeet vertrokken. Zij waren met

extra trams naar het station gereden en werden daar door dames en heren van het comité voor de vluchtelingen onthaald, de mannen op pakjes tabak, de vrouwen en kinderen op chocolade en andere versnaperingen.

De hooginspecteur Thomis, de "vader-directeur" van het circus, een eretitel, die de vluchtelingen hem hadden gegeven om zijn vele goede zorgen voor hen, vergezelde met enkele andere politieambtenaren de trein.

Ongeveer 300 Belgen zijn vertrokken. Een aantal, onder wie Belgische spoorwegbeambten, die hun salaris uitgekeerd krijgen en dus verder voor zichzelf konden zorgen, blijft nog enige tijd hier.

Van het westelijke gevechtsterrein.

Londen, 7 december. Aan de Daily Mail werd gisteren uit Noord-Frankrijk gemeld.

Een grote veldslag wordt rondom Elverdinge tussen Veurne en Ieper geleverd.

Onlangs is een Duits luchtschip binnen de Engelse linie aangevallen door drie vliegtuigen en door een kogel vernield.

Londen, 7 december. Aan de Daily Mail uit Noord-Frankrijk:

Een bloedig gevecht is bij Pervijze geleverd, waar de Duitsers een aanval ondernamen met vloten en machinegeweren. Zij werden met hevige verliezen afgeslagen.

Ook bij Merkem is gevochten, waar de Fransen het veerhuis in een verwoed handgemeen bestormden en innamen.

Londen, 7 december. Aan de Daily Chronicle uit Duinkerken:

Men bericht dat Oostende in brand staat.

Uit Engeland.

Londen, 6 december. Minister Runciman heeft, te Londen sprekende, gezegd, dat er een opmerkelijk feit was in deze oorlog en dat was, dat het enige leger, dat iedere maand sterker werd, het Engelse was. Er komen versterkingen uit Engeland, de overzeese zelfbesturende gewesten en Indië, totdat wij, zegde de minister, omstreeks Kerstmis of in de eerste weken van het nieuwe jaar, in staat zullen zijn steeds meer naar het oorlogsterrein te zenden van de troepen, die bekend staan als Kitchener's leger. Het is onmogelijk te voorspellen, hoeveel manschappen wij in de eerste maanden van het nieuwe jaar op het vasteland zullen hebben, doch wij geloven vast, dat het meer dan genoeg zal zijn om het getij te doen keren en België schoon te veegen van de strijdkrachten, die dat land verwoest, Frankrijk in gevaar gebracht en onszelf bedreigd hebben.

Binnen niet vele weken, vervolgde de minister, zal Duitsland door de vorderingen van de bondgenoten en Rusland enige ondervinding hebben van wat een inval is en zal het beginnen te beseffen, wat België heeft gevoeld gedurende de laatste drie maanden.

Wat de Engelse marine betreft, zij die van naderbij op de hoogte zijn van haar macht en bekwaamheid, zien een geregelde slag met de Duitse vloot tegemoet in volstrekt vertrouwen, dat wij bij machte zullen zijn een grote beslissende overwinning te behalen.

Verzet van Belgische geïnterneerden.

Heden is aan de minister van oorlog door de betrokken militaire autoriteiten een uitvoerig rapport verzonden betreffende de oproerige beweging verleden week onder de geïnterneerde Belgische militairen in het kamp bij Zeist.

Naar men ons nader meldt, is de Telegraaf-boot van de firma H. Braakman & C° alhier bij Antwerpen aangehouden om een streng onderzoek te ondergaan: 3 Belgen, die verdacht werden brieven bij zich te hebben, zijn gevangen genomen.

Militaire beschouwingen.

Van militaire zijde schrijft men ons:

Reeds in mijn beschouwingen over de val van Antwerpen betoogde ik dat het bezit van deze vesting voor de Duitsers van groot belang was geworden, doordat de strijd om Antwerpen in nauw verband was gekomen met de operaties in Noord-Frankrijk en Vlaanderen. Nog duidelijker wordt dit, wanneer we ons, gedeeltelijk aan de hand van het rapport French, voorstellen, hoe de toestand had kunnen worden, indien Antwerpen niet was aangetast en bezweken.

Er blijkt dat de omvattende opstelling van de geallieerde strijdkrachten zich dan langs Leie en Schelde tot aan Antwerpen had kunnen uitstrekken. Voorzeker een uitgebreide en daardoor niet sterk aaneengesloten bezette linie, doch versterkingen waren in aantocht. We lezen namelijk in het rapport French hoe op 19 oktober ook het I^e Engelse korps, van de Aisne naar St. Omer vervoerd, aldaar geheel is uitgeladen, terwijl ook de Indiërs in aantocht waren; op 19 en 20 oktober kwam de Lahore-divisie in haar concentratiegebied achter het IIe korps aan. De bezetting van Antwerpen was door een Engelse marinedivisie versterkt en het Belgische veldleger zou grotendeels vrij zijn gekomen voor de operaties aan Schelde en Leie, in samenwerking met de Engelse strijdkrachten.

Hoewel het nergens uit de officiële, bekende stukken blijkt, moet dunkt mij een dergelijk plan de geallieerden voor ogen hebben gestaan. Het gevaar dat Antwerpen, het steunpunt op de linkervleugel van deze omvattende opstelling, dreigde, is vermoedelijk te laat ingezien en de Engelse marinedivisie kwam niet tijdig genoeg om de verdere val van de vesting te verhoeden. De vleugel van de omvattende opstelling was ingedrukt nog voordat die stelling geheel was ingenomen.

We verlaten nu het gebied van “wat had kunnen gebeuren” om terug te keren tot de werkelijkheid, zoals deze ons door het rapport French wordt medegedeeld. Antwerpen was gevallen en het Engelse IVe korps onder Sir Henry Rawlinson had de terugtocht van het Belgische leger, zoveel mogelijk beschermd.

De terugtrekkende bewegingen werden omstreeks de 16^e oktober beëindigd en het IVe korps stond toen met de 7^e divisie ten oosten van Ieper op een linie, die zich uitstrekte van Zandvoorde over Geluveld naar Zonnebeke en met de 3^e cavaleriedivisie aan de linkervleugel bij Langemark en Poelkapelle.

In deze stelling werden de Engelsen gesteund door de 87^e Franse landweerddivisie te Ieper en Vlamertinge en door de 89^e Franse landweerddivisie te Poperinge.

Zoals het rapport French zelf aangeeft was een zeer moeilijke taak opgelegd aan Sir Henry Rawlinson en zijn troepen (ten oosten van Ieper), het rapport zegt daarvan: “Een zeer moeilijke taak was Sir Henry Rawlinson en zijn troepen opgelegd. In verband met het belang, dat wij erbij hadden, in het noorden al het terrein dat wij bezaten, te houden, moest hij over een zeer uitgestrekt front opereren. Tot bij de aankomst van het I^e korps op het noordelijk oorlogstoneel, hetgeen ik omstreeks de 20^e verwachtte, (19 oktober was het te St. Omer), had ik geen troepen om hem te steunen of te versterken.”

Eigenaardig doet het dan ook aan, dat de Engelse opperbevelhebber deze taak nog zwaarder wil maken door het korps ook nog deel te willen doen nemen aan de beweging in oostelijke richting. Het geeft de indruk, dat men wel inziet, dat door de terugtocht van de Belgische en Engelse strijdkrachten naar Vlaanderen, een verder doorzetten van de omvatting van de Duitse vleugel in Noord-Frankrijk haast onuitvoerbaar wordt, doch dat men toch nog de hoop

koestert dat daar succes is te behalen, voordat een opmars van de naar Vlaanderen oprukkende, vervolgende Duitsers zijn invloed doet gelden.

De commandant van het IVe korps kreeg namelijk de opdracht de 7^e divisie naar Menen te dirigeren en te trachten de overgang aldaar in de ochtend van de 18^e te nemen.

Generaal French achtte die overgang voor het oprukken van de rest van het leger van zeer veel belang en de orders voor deze aanval hielden verband met die aan het IIe, IIIe en cavaleriekorps gegeven om zich vaste voet te verzekeren aan de zuidoostelijke oever van de Leie.

De 17^e oktober begon de beweging; de linkervleugel van de 7^e divisie moest gesteund worden door de 3^e cavaleriedivisie en verder noordelijk door de Franse cavalerie in de omgeving van Roeselare.

Vier Franse cavaleriedivisies ontplooiden zich de 17^e op de noordelijke vleugel en dreven vooruitgeschoven troepen van de vijand terug tot voorbij het bos van Houthulst, doch zullen tevens ook vastgesteld hebben dat er meerdere vijandelijke strijdkrachten in aantocht waren.

Was het wonder, dat Sir Henry Rawlinson, die de opdracht had de bewegingen van het cavalerie- en IIIe korps in oostelijke richting te volgen en zich van Menen meester te maken, doch tevens steeds het oog te houden op iedere bedreiging, die uit het noordoosten mocht komen, tenslotte die bedreiging zo gevaarlijk toescheen, dat van de aanval op Menen niets kwam?

Ook generaal French kende het gevaar uit die richting. Hij hoopte echter dat het door de gecombineerde pogingen van Franse en Britse cavalerie en de hen steunende Franse landweertroepen wel zolang afgewend kon worden, totdat de overgang bij Menen bezet was, en

dan het 1^e korps, dat de 19^e, van de Aisne gekomen, tussen St. Omer en Hazebroek oprukte, hen verder kon te hulp komen.

Het liep echter anders; zonder de aanvoerder hard te vallen schrijft generaal French, enigszins spijtig: "Sir Henry Rawlinson heeft waarschijnlijk goed geoordeeld, toen hij zijn reeds iets verzwakte troepen niet aan de aanval liet deelnemen, maar het gevolg was, dat de vijand door zijn voortdurend in bezit blijven van de overgang te Menen zijn troepen snel kon versterken, zodat iedere vooruitgang onmogelijk was.

"In de ochtend van de 20^e waren de 7^e divisie en de 8^e cavaleriedivisie teruggekeerd in hun oude stelling, die zich uitstreckte van Zandvoorde over Kruiseik en Geluveld naar Zonnebeke;"

In welke richting moest nu het I^e korps, dat zoals we hiervoor reeds meldden, bij Hazebroek de 19^e oktober beschikbaar kwam voor dit operatieterrein, worden ingezet?

Aan de Leie namen het IIe, IIIe en cavaleriekorps tegenover aanzienlijke vijandelijke krachten een veel groter front in dan hun sterkte gedoogde, doch ten noorden en oosten van Ieper en het Ieperkanaal dreigde een grote omtrekkende beweging door het IIIe Duitse reservekorps en ten minste één landweerddivisie. Na de zware gevechten, die het Belgische leger doorstaan had, zou dit niet meer ongesteund aan deze beweging het hoofd kunnen bieden en generaal French besloot het I^e Engelse korps in de richting van Ieper in te zetten.

Door dit besluit komt feitelijk aan de poging tot omvatting van de Duitse vleugel in Noord-Frankrijk een einde, het initiatief ontvalt de Engelse bevelhebber, de beschikbaar gekomen strijdkrachten moeten gebezigd worden tot afweer, zij het dan ook aanvankelijk een afweer in offensieve zin.

De opdracht die Sir Douglas Haig, de commandant van het 1^e Engelse korps kreeg, was over Ieper naar Torhout op te rukken. Daar generaal French op grond van de beste inlichtingen, die hij tot zijn beschikking had, meende, dat de aanzienlijke versterkingen, die de Duitsers op 16, 17 en 18 oktober hadden gekregen, voornamelijk naar de Leie en tegenover het 11e korps bij La Bassée waren gedirigeerd, zou het 1e Engelse korps slechts het 3e Duitse reservekorps en een of twee landweerddivisies tegenover zich hebben. Toch wordt de vijand blijkbaar wel enigszins onderschat, waar aan Sir Douglas Haig als doel voor ogen gehouden wordt Brugge te nemen en zo mogelijk de vijand naar Gent te drijven. De wens om de Duitsers van de kust af te houden speelde bij het geven van deze opdracht naar het mij toeschijnt een grote rol.

Men dient echter wel in het oog te houden, dat het niet alleen het bezit van de kanaalhavens was, die aan de dreigende omtrekkende beweging van de Duitsers haar grote betekenis gaf. Mij dunkt dat de belangrijkheid van Duinkerken en Calais voor de Duitsers zeer overdreven wordt. Ook bij deze beweging zal het hoofddoel van de oorlog, de nederlaag der vijandelijke strijdkrachten, wel het hoofdmotief van de omtrekkende beweging zijn geweest, een succes tussen Nieuwpoort en Ieper zou in dat opzicht grote gevolgen kunnen hebben gehad in verband met een krachtig voorwaarts dringen van de versterkte Duitse troepenafdelingen aan de Leie. De mogelijkheid van de bezetting der kanaalhavens was slechts een bijkomstige, hoewel lang niet te versmaden, omstandigheid.

Hoe het met de tocht van Sir Douglas Haig naar Brugge en Gent afliep, behandelen we een volgende maal.

Van Franse zijde.

Het Franse gezantschap deelt heden het volgend mee omtrent de krijgsverrichtingen:

De 5^e werd er in het geheel geen vijandelijk geschutvuur aan de IJzer gewisseld. Daarentegen heeft het voortschrijden van onze infanterie ons in staat gesteld de gevoelige verliezen vast te stellen, die onze zware artillerie aan de vijand had berokkend. Niet ver van Poesle hebben onze stukken van 22 cm een klein Duits fort vernield, waarin wij, naast overblijfselen van machinegeweren, 42 lijken vonden, waarvan twee van officieren. De vijand heeft getracht ons Woldendrift weer te ontnemen. Hij werd teruggeworpen en heeft daarbij weer grote verliezen geleden.

De verwoeste Universiteitsbibliotheek te Leuven.

Dr. Frans Pansers schrijft in De Tijd:

In de jongste aflevering van het "Zentralblatt für Bibliothekwesen" (Nov. 1914) wordt op blz. 476 een schrijven vermeld van het Duitse bestuur te Brussel aan prof. Adolf Harnack, directeur-generaal van de Koninklijke Bibliotheek te Berlijn. Het luidt vertaald als volgt:

Brussel, 29 oktober 1914.

Hooggeëerde Excellentie.

Op uw hooggewaardeerd schrijven van 21 oktober 1914 kan ik slechts mededelen, dat bij het onderzoek der puinhopen van de Universiteitsbibliotheek te Leuven, kort na het brandongeluk, helaas geen hoop meer overgebleven is op het behoud van bruikbare overblijfselen der boeken en handschriften. De opruiming ter plaatse, waar de brand heeft gewoed, geschiedt onder bestendig toezicht van de tegenwoordige burgemeester van Leuven, Dr. Nerinx, professor aan de Universiteit, die op de zorgvuldigste wijze zou zorg dragen voor de berging van niet-verbrande boeken.

Er zijn echter tot nu toe geen overblijfselen gevonden, en er bestaat ook geen hoop, dat er gevonden worden.

Met de meeste hoogachting,

Van Uwe excellentie
De dienstwillige dienaar,
(w. g.) Dr. Sandt

Hier wordt dus van officiële Duitse zijde bevestigd, wat door de enen gevreesd, door de anderen tegengesproken werd, dat er nl. van de Leuvense universiteitsbibliotheek niets bruikbaar is gered.

Zoals uit hetzelfde "Zentralblatt", blz. 474 blijkt, zijn met de Leuvense brand niet alleen Leidse handschriften verloren gegaan, doch ook enige stukken van de Koninklijke Bibliotheek te Dresden.

Verder wordt het verlies van de Leuvense bibliotheek als van minder belang voorgesteld. "Onder de Belgische bibliotheken, zo luidt het letterlijk, is de Leuvense er één, van wie het verlies wel het gemakkelijkste te boven te komen is." De bibliotheek telde ongeveer 230.000 banden. Over de inhoud is niets naders bekend, bijzonderlijk ook niet over de zogenaamd "waardevolle handschriften"; de weinige handschriften, welke door Haenel en op enige andere plaatsen worden genoemd, schijnen zonder betekenis te zijn. Drukken van de 15^e en 16^e eeuw schijnen er voorhanden te zijn geweest, maar ook hierbij blijft het twijfelachtig, of werkelijk onherstelbare dingen daaronder waren. Zeer zeker is de vernietiging van een bibliotheek altijd betreuenswaardig maar bij de onuitsprekelijke offers aan bloed en goed die deze oorlog eist, speelt zij werkelijk geen opmerkelijke rol.

Tenslotte leest men nog in het "Zentralblatt": "Naar het schijnt is er ook geen beambte bij de hand geweest, die de Duitse troepen, welke andere kunstwerken met eigen gevaar gered hebben op de bescherming der bibliotheek had kunnen opmerkzaam maken."

Ook wordt op blz. 476 nog het volgende gezegd aan het adres van het Nederlandse tijdschrift "Het Boek": "Juist bij het in orde brengen van het zetsel van dit vel ontvangen wij de oktoberaflevering van

“Het Boek”, waarin de redacteur C. P. Burger Jr., bibliothecaris van de Universiteitsbibliotheek te Amsterdam, zonder enig begrip van de toestand en zonder over de schuldige Belgen ook slechts één woord te zeggen, de zaak weer zó voorstelt, alsof de bibliotheek en andere historische monumenten door de Duitsers opzettelijk verwoest zouden zijn. Wij kunnen daartegen slechts met kracht protesteren.”

Een en ander wordt hier uit het “Zentralblatt” medegedeeld ter toepassing van het “audi et alteram partem”, waaraan de Nederlandse pers, juist omdat zij neutraal is, steeds trouw wil blijven. Te gelegener tijd zal zij ook van eventuele tegenspraak verslag geven.

Van de Belgische grens.

Men schrijft ons uit Koewacht:

Door toedoen der Nederlandse geestelijkheid is thans door het Duitse bestuur toegestaan, dat 's zondags de Nederlandse katholieken ter kerke gaan. In de week mag alleen hij naar de kerk, die een bewijs heeft van de pastoor. De Nederlanders moeten echter zo min mogelijk met de Belgische bevolking in aanraking komen en voor de Belgen moet een afzonderlijke dienst worden gehouden. De oorzaak van deze strenge maatregelen is vrees voor spionage. Het Duitse bestuur vermoedt, dat hier verschillende Belgische militairen in burgerpak rondlopen om alles af te zien.

Een inzender in de Times schreef de 2^e dezer, dat een stad in de Zuidoosthoek van België, toen hij daar nog geen week geleden vertoefde, veranderd werd in een groot hospitaal voor herstelde tyfuszieken uit het Duitse leger. Er waren er reeds 1600 aangekomen en er werden voorbereidselen gemaakt om er nog 4000 te ontvangen. Tal van huizen en ook de Engelse kerk werden er voor ingericht.

Zou de Maas al niet besmet zijn? En zou het hier te lande niet tijd worden de mensen, die water drinken uit rivieren die uit België

komen, van overheidswege aan te raden het water te koken. Wij weten hier ter stede van dokters die het al een poos geleden raadzaam achtten.